

"Lag mot integritetskränkning riskerar att försämra mediernas självsanering"

Publicerad i dag 10:37

ANNONS:

2 nr National Geographic

+ZeniQ väderstation för
endast 69:-. Din rabatt 593:-
www.natgeo.se/

Billigare bläckpatroner

Beställ före 19, skickas
samma dag. Brett utbud av
skrivarpatroner.
www.inkClub.com

MATCHAD BOKA ANNONS HÄR »

REPLIK. Axel Calissendorff drar i DN 2012-10-02 slutsatsen att det borde införas ett integritetsbrott i tryckfrihetsförordningen som skulle kriminalisera integritetskränkningar i grundlagsskyddade medier. Därmed också spridning av sådana uppgifter utanför det grundlagsskyddade området. Däremot går han inte in på hur en sådan lag borde utformas och undviker därmed de detaljer där djävulen huserar, skriver Nils Funcke.

För att styrka behovet av en lagstiftning nämner Calissendorff fallet med pappan som i smyg filmade sin 14-årig styvdotter i duschen. Sverige friades i Europadomstolen trots avsaknade av den lagstiftning som Calissendorff anser lika oundgänglig som oundviklig. Det är därför och av ytterligare ett antal skäl ett illa valt exempel för införandet av ett integritetsbrott i grundlagsskyddade medier. Domstolen pekar bl.a. på att det hade varit möjligt att lagföra styvpappan för barnpornografibrott. Därmed säger domstolen att för just sådana fall har Sverige en lagstiftning som gör att integritetsintresset kan tillgodoses. Om flickan varit 18 år hade den bestämmelsen däremot sannolikt inte kunnat användas. Därför finns det anledning att aktualisera frågan om att likställa hemlig filmning/fotografering med hemlig avlyssning. Med en sådan bestämmelse hade pappan och ett antal ytterligare kända fall av sådan smygfotoografering kunnat lagföras oavsett den avfotograferades ålder. En sådan lagstiftning skulle slå inte bara mot amatörfotografer utan även mot journalister som arbetar för grundlagsskyddade medier. Men den skulle inte vara lika ingripande i yttrandefriheten som den lag Calissendorff med flera förespråkar.

Av Calissendorffs argumentation kan man få intrycket att vi befinner oss i Edens lustgård före syndafallet. Vi står där alla nakna utan minsta möjlighet att skylla oss. Det är inte så. Visst kan man diskutera storleken på de fikonlöv samhället tillhandahåller men de finns trots allt.

Utöver barnpornografibrottet har vi en sekretesslagstiftning som ska värna den enskildes integritet vid källan, t.ex. vad gäller sjukjournaler. Hemfridsbrottet drar också en gräns för möjligheten att inhämta uppgifter om enskilda liksom olaga dataintrång och buggning. Här ges ingen pardon för att förrövaren har ett presskort och arbetar på uppdrag av ett grundlagsskyddat massmedium. Personuppgiftslagen som visserligen inte når in i det grundlagsskyddade området kan och har också använts för att beivra integritetsintrång.

Utöver förbudet för dessa och ytterligare ett antal former av inhämtning av uppgifter finns det möjligheter att beivra spridningen av vissa uppgifter. Det är ett brott att förtala eller uttrycka sig så att enskilda riskerar att utsättas för andras missaktning. Även förolämpning är ett brott oavsett om sker inom eller utanför det grundlagsskyddade området.

Men åter till bilden på prinsessan. Svenska domstolar har visserligen tänjt på förtalsbestämmelsen för att komma åt integritetskränkningar men sannolikt skulle publiceringen av bilderna på prinsessan inte kunna beivras enligt svensk lag. De utgör ett integritetsintrång men knappast förtal.

Rensar vi bort fallet med styvpappan som Calissendorff försåtligt och mot bättre vetande använder som argument för en grundlagsändring kvarstår att lagstiftaren trots åtskilliga utredningar och ständiga riksdagsmotioner aktivt valt att inte infört ett integritetsbrott.

Nu senast avvisades en sådan bestämmelse vad gäller grundlagskyddade medier av Yttrandefrihetskommittén där undertecknad varit sekreterare. En slutsats som med tanke på bilderna på prinsessan bör omprövas enligt Calissendorff. Det bör dock nämnas vilket Calissendorff väljer att förtiga att kommittén manar att regeringen att överväga införandet av ett integritetsbrott utanför grundlagsområdet.

När det gäller att begränsa oavsett om det handlar om den allmänt reglerade yttrandefriheten i regeringsformen eller den specialreglerade i tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen gäller det att gå varsamt fram. Bestämmelserna får inte gå längre än nödvändigt och det ska också finnas ett klart behov av dem. De ska också vara förutsebara så att medborgarna vet var gränsen mellan det lagliga och det kriminaliserade går. Det gäller vid all lagstiftning och i synnerhet om reglerna kan tänkas tangerar yttrandefriheten.

Inför kommitténs beslut i integritetsfrågan gjordes en genomgång av webbplatser som har grundlagskydd, beslut i Pressens Opinionsnämnd och Granskningsnämnden under några år. Resultatet presenterades delvis på DN debatt 15 maj 2011. Antalet fall av integritetsintrång som då kom i dagern och som skulle kunnat fällas enligt exempelvis en bestämmelse som förbjuder grova integritetsintrång som inte är försvarliga var mycket få.

Men de finns vilket också redovisades för kommittén. Det mest flagranta gäller Aftonbladets etiska genomklappning vid publicering i april 1991 av bilden på en medvetlös, alternativt sovande, Lorendana Berté-Borg i en sjukhussäng i Italien. Därtill redovisades för kommittén ett antal exempel i svenska lokaltidningar där publiceringarna gått så långt att de skulle kunnat fällas för ett integritetsbrott. Ibland handlar det om personer som gett sitt tillstånd och där tidningen varit varsamma inför publiceringen men där resultatet förskräckt den enskilde.

Trots dessa exempel valde en majoritet i kommittén att avvisa införandet av ett integritetsbrott i grundlagsskyddade medier. Även om de flesta massmedierna skulle kunna leva med och klara sig från att bli fällda för integritetsintrång motiverar de få fallen inte en inskränkning av yttrandefriheten som kan få följder även för en seriös journalistik. Det skulle också kunna minska intresset från mediernas sida att upprätthålla sin självsanerande verksamhet med Allmänhetens Pressombudsman (PO) och Pressens Opinionsnämnd (PON). Skulle det ske finns uppenbara risker att enskilda som inte utsatts för så allvarliga övergrepp som når upp till en lags krav inte skulle ha någon instans att gå till för att få upprättelse. Det tror jag inte är en utveckling Axel Calissendorff önskar.

Nils Funcke

Frilansjournalist. Tidigare utredningssekreterare i den parlamentariska Yttrandefrihetskommittén

© Detta material är skyddat enligt lagen om upphovsrätt.

ANNONS: